

De Tuinen van Weldadigheid: een proces van zaad tot zaad

Tekst Geertje Meire Foto's De Tuinen van Weldadigheid

Wie deze zadenlijst goed bekijkt, detecteert een tiental variëteiten van een nieuwe bron: De Tuinen van Weldadigheid. Hun aanbod maakt ons zadenassortiment nóg uitgebreider. Al is dat tiental lang niet representatief voor het bedrijf: de hoeveelheid variëteiten die je daar kunt vinden, gaat richting de duizend. Lambert Sijens en Jolanda Loonstra zijn de oprichters en drijvende krachten. Ze kweken en vermeerderen historische en bijzondere rassen op hun drie hectare in het Drentse Veenhuizen.

Weldadig

'In de 19de eeuw werd in Veenhuizen een van de zeven Koloniën van Weldadigheid opgericht', vertelt Lambert. 'Ze hadden als doel de armoede na de Franse overheersing te bestrijden. Jolanda en ik vonden weldadigheid zo'n mooi woord. Zo werd het de Tuinen van Weldadigheid. Een andere – kortere – naam is er nooit meer gekomen ...'

Die weldadige tuinen hebben vandaag de grootste en meest unieke collectie aardappels van Nederland: zo'n 130 variëteiten. En 90 knoflookrassen en ongeveer 500 peulvruchten.

Lambert: 'Ons aanbod voor Velt zit meer in de sfeer van wilde planten en bloemen. Ik verklap er enkele: zwarte toorts, hartgespan, zeepekruid en tandzaad. Plus nog een paar eetbare gewassen, die eigenlijk het leeuwendeel van ons bedrijf vormen.'

Organische evolutie

Zeventien jaar geleden lag de focus nog niet op zaad, dat is organisch zo gegroeid. 'In het begin teelden we alles wat eetbaar was en niet in de winkel lag. Onze afzet ging naar restaurants en groothandels, en ik stond op (streek) markten. Pas een jaar of vijf geleden zijn we geëvolueerd naar het kweken van het uitgangsmateriaal: het zaad zelf, of pootgoed. We concentreren ons meer en meer op de online verkoop via de webshop', zegt Lambert. Vandaag vind je ook bloemen- en kruidenzaad in de webshop.

'Er was best wel vraag naar', aldus Jolanda. 'Dus zijn we gaan kijken wat er op ons land groeide dat we konden oogsten. Verder bestaat het aanbod uit wat we leuk vinden. Of soms speelt het aspect toeval mee. Waar vroeger alles eetbaar was, heb je nu ook een categorie geneeskrachtig of vlinder- en bijvriendelijk.'

Drie takken

Van bij het prille begin, in 2007, wilde het koppel een gecombineerd bedrijf met drie takken: een boerderij met bijzondere groenten (destijds met verse productie, nu voor het zaad), gecombineerd met zorg én toeristisch-educatieve activiteiten. Ze geven rondleidingen, lezingen en cursussen, er is elk jaar een eetbare plantjesmarkt en zelfs een knoflookdag. En tijdens de zomermaanden kun je voor vier euro vrij struinen in de tuinen.

Omdat het koppel twintig jaar geleden in aanraking kwam met psychische klachten in hun vriendenkring, kozen ze specifiek voor deze zorgdoelgroep: volwassenen met een psychiatrische achtergrond en een gemiddeld tot hoog IQ.

Lambert: 'Een van mijn ex-collega's kreeg een psychose en werd opgenomen. Ik vond het vreselijk om hem te

zien in de inrichting, en kon niet geloven dat je op zo'n plek beter kunt worden. Het is zeker een aanleiding geweest om deze plek te creëren. De man heeft hier een hele tijd meege draaid – nu heeft hij ons niet meer nodig. Ons takenpakket, dat uit vele verscheidene stapjes en precisiewerk bestaat, past perfect bij deze doelgroep.'

Augurk met een puntje

Olijfkomkommer vind je ook in de zadenlijst. Je herkent het zaad uit de duizend: dik, donker, vierkantig met langs één zijde een puntje. Het lijkt wel een stukje schors. 'Ik denk dat het Peter Bauwens van De Nieuwe Tuin was, die de naam schonk aan deze vrucht uit de komkommerfamilie', zegt Lambert. 'Wij laten hem klimmen in een gaas. Het blad lijkt op dat van hennep, en in de loop van de zomer komen er kleine vruchtjes aan.' Waar lijkt zo'n vruchtje op? Jolanda en Lambert proberen een goede beschrijving te vinden. 'Het heeft een puntje. Langwerpig met een puntje. Een gestroomlijnd augurkje?' De vruchten verstoppen zich vaak, en dan vind je ze pas als ze al vijf tot tien centimeter groot zijn. Dan kun je ze in reepjes snijden en roerbakken. Maar meestal eet je ze rauw als ze één of twee centimeter groot zijn, als een olijf. 'Ik ben geen komkommerfan', geeft Lambert toe, 'dus ik eet ze niet veel. Maar ik vind de vruchtjes meer naar rauwe boontjes smaken dan naar komkommer.'

Mijn oog valt ook op ashwaghanda, die ik alleen ken uit de Ayurvedische geneeskunde als plant met vele gezondheidsvoordelen. 'Hij wordt ook Indiase ginseng genoemd en is een plant uit de nachtschadefamilie', zegt Lambert. 'Hij groeit hier heel gemakkelijk, al kweken wij hem steevast in de serre.'

Gewassen met vegetatieve voortplanting

Lamberts grote liefde is de aardappel, want daar is hij mee opgegroeid. 'Mijn vader werkte zijn leven lang in de aardappelsector: die aardappelliefde zit dus in de genen. In de zomermaanden deed hij pootaardappelselectie door zieke planten te verwijderen op het veld. Het is best een uitdagende teelt om te vermeerderen, er loeren continu ziektes om de hoek. Onder andere van mijn vader leerde ik afwijkingen detecteren en zien of een plant besmet is met een virus of bacterie. Phytophthora kan ik zelfs ruiken!'

Nog een korte theorieles. (Zoete) aardappel, aardpeer en knoflook zijn voorbeelden van vegetatieve gewassen: de vermeerdering gaat via bollen, knollen, uitlopers of stekken. Je neemt dus een deel van de plant als uitgangsmateriaal voor volgend jaar. In tegenstelling tot generatieve voortplanting, die via bestuiving en bevruchting in de bloemen verloopt.

Winkel met knoflookbloemstelen

In de winkel vind je naast zaad en pootgoed ook producten van eigen veld. Vruchtensappen en jam, maar ook vlierbloesemsiroop en knoflookbloemstelenapenade (een mooi woord voor een spelletje Scrabble!). Jolanda: 'Die lichtgroene tapenade is altijd populair. Al smaakt hij – net als wijn – elk jaar nét wat anders. Daarbij verandert die smaak met ouder worden. Ik maak hem wanneer de stelen van de knoflook geoogst worden, eind mei. Daarna kan al de energie naar de knol(vorming) gaan, die we een dikke maand later oogsten.'

Lambert krijgt het laatste woord: 'Onze missie is helder, toch? Oude rassen opnieuw beschikbaar stellen voor moestuiniers. En ons uitgangspunt is: we doen alles zelf. We hebben het hele proces, van zaad tot zaad, in eigen handen.'

→ Meer info: detuinenvanweldadigheid.nl

Lamberts slakkentips

Op de website van de Tuinen van Weldadigheid ontdek je heel wat interessants. Over slakken bijvoorbeeld, in het artikel Lamberts slakkentips. We willen het je niet onthouden:
→ detuinenvanweldadigheid.nl/nieuws/lamberts-slakkentips

Legende leveranciers

R: Reinsaat
Se: Semailles
TW: De Tuinen van Weldadigheid

BS: Bingenheimer Saatgut
DB: De Bolster
VR: Vitale Rassen

DZ: De Zaderij
Sa: Sativa
KS: Kultursaad

GROENTEN

Nieuwe rassen in het assortiment herken je aan het lichtgroene vlakje achter de code.

Aantal	Code	Ras	Leverancier	Inhoud	Ledenprijs	Beschrijving
AMARANT (AMARANTHUS CRUENTUS)						
...	Z1260	Amaranth 'Aurelia's Verde'	VR	2,65 g	3,38	Stevige planten met rechtopstaande pluimen. Eet het jonge blad als spinazie. Kook of pof de rijpe zaden.
...	Z1261	Amaranth 'Hot Biscuit'	VR	1,37 g	3,38	Zeer hoge, goed vertakkende variëteit, met dikke, rechtopstaande pluimen in een warme koperkleur. Eet het jonge blad als spinazie. Kook of pof de rijpe zaden.
...	Z0216	Golden Amarant	Se	0,5 g	2,88	Goudgele pluimen met voedzame zaadjes. Eet het jonge blad als spinazie. Kook of pof de rijpe zaden.
ANDIJVIE						
...	Z0984	Bubikopf - 2	R	0,5 g	3,38	Breedbladig, goed gevuld geelgroen hart. Snelgroeiend ras: zomer- en herfstteelt. Rechtop groeiend, middelgrote krop.
...	Z0004	Diva	BS	0,3 g	2,61	Vrij grote andijvie. Vroeg en dicht gevuld. Goed zelfblekend.
...	Z1372	Géante Maraîchère	VR	0,35 g	3,06	Vrij hoog groeiend herfststras. Grote, gevulde krop, met zacht, licht gekruld, smakelijk blad. Schietbestendig. Oogst voor de eerste nachtvorst.
...	Z0983	Nuance	R	30 zdn	3,38	Lente-, zomer- en herfstteelt, ook glasteelt. Snelle groei en hoge opbrengst. Bestand tegen rand, schieten en smet. Zware, geelgroene kroppen.
...	Z0003	Nummer Vijf 2	DB	2 g	2,51	Goed gevuld hart met zachte smaak. Voor stampot en om te stoven.
...	Z0982	Très Fine Maraîchère	R	voor 450 pl.	3,38	Grote gevulde krop, zeer fijn getand blad. Herfst- en vroege wintersteelt.
...	Z1189	Wallonne – Krulandijvie	VR	0,35 g	3,06	Fijn ingesneden blad, voor lente- en vooral herfstteelt. Ook voor baby-leaf. Robuust gewas.
ARTISJOK						
...	Z0631	Green Globe	R	30 zdn	3,38	Oud ras. Doorlevende groente, met grote bloemhoofden. Zaai onder glas in maart, plant op voedselrijke grond in mei op 65 x 65 cm.
AUBERGINE						
...	Z0516	De Barbentane	BS	24 zdn	2,61	Voor buitenteelt. Lange, cilindrische vruchten, glanzende zwarte schil. Aanbinden is aanbevolen.
...	Z1388	Meronda	Sa	25 zdn	3,11	Nieuw, vroeg ras, met bijna zwarte peervormige vruchten, tot 18 cm lang.
...	Z0987	Nero	R	30 zdn	3,38	Hoogproductief, middelhoge groei, paarszwarte, glanzende vruchten. Vroeg tot middelvroeg rijpend ras. Voor tunnel/kas en warme buitenteelt.
...	Z0986	Violetta Lunga-3	DB	0,3 g	2,69	Tamelijk vroeg ras. Lange, slanke, donkerpaarse vruchten.
...	Z0671	Zora	BS-KS	20 zdn	3,96	Krachtig, productief ras voor de professionele teelt. Lang-ovale, donkerpaarse vruchten. Goede smaak.
AUGURK						
...	Z0422	Hokus	DB	2 g	2,51	Vollegronds, beschut uitplanten. Snelgroeiend, resistent tegen vruchtvuur en mozaïekziekte.
...	Z1410	Liefje	BS-KS	17 zdn	2,61	Gemengdbloemig, iets dikkere vruchten met een sterke glans, donkere schil en weinig stekels. Gezond blad, lange teeltperiode. Zeer goede smaak.
...	Z1229	Vert Petit de Paris	VR	20 zdn	3,06	Oud Frans ras (1885). Groeikrchtig, productief. Knapperige, donker-groene augurken met typische korte stekeltjes. Oogst ze jong.
...	Z0988	Vorgebirgstrauben	BS	27 zdn	1,76	Oud buitenras, met veel ovale vruchtjes voor inmaak.

Op de website kunnen nog wijzigingen worden aangebracht.
Kijk dus zeker op samenaankoop.velt.nu voor het definitieve aanbod en de meest recente prijzen.